

KURT LEVIN HAYOTI VA IJODI

Shovxiyev Luqmoniddin Boynazar o'g'li

*Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy Universitetining
Jizzax filiali Oila psixologiyasi kafedrasi o'qituvchisi*

Qo'chqorova Surayyo Baxtiyor qizi

*Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universitetining
Jizzax filiali "Psixologiya" fakulteti 322 -21 guruh talabasi*

Kurt Zadek Levin (1890 yil 9 sentyabr - 1947 yil 12 fevral), Germaniyada tug'ilgan psixolog, zamonaviy ijtimoiy psixologiyaning kashfiyotlaridan biri. U geshtalt psixologiyasini himoya qilgan va har bir inson yashaydigan va harakat qiladigan psixologik "maydon" yoki "hayot maydoni" kontseptsiyasini ishlab chiqishi bilan mashhur. Levinning fikricha, odamlarning xatti-harakatlarini tushunish yoki bashorat qilish uchun ularning umrining umumiyligini hisobga olish kerak. Shunday qilib, Levin odamlarga o'zlarining xotiralari, istaklari, maqsadlari va atrof -muhit o'rtasidagi uzluksiz o'zaro ta'sir orqali o'z dunyosi, jismoniy, aqliy va ijtimoiy tushunchasini rivojlantirishni taklif qildi. Lyuis, shuningdek, "harakatlarni tadqiq qilish" tushunchasini boshlagan, bu rejalashtirilgan harakatlar natijalarini aks ettirishni o'z ichiga oladi, bu esa rejalashtirishni takomillashtirish va yanada samarali xatti-harakatlarga olib keladi. Uning guruh dinamikasi bo'yicha olib borgan ishlari munosabat (xurofot) va xulq -atvor o'rtasidagi munosabatni yaxshiroq tushunishga olib keldi, bu esa atrof -muhitni va odamlarning xulq -atvorini o'zgartirish jarayonida insoniyat turli guruhlarini ajratuvchi to'siqlarni yiqitishi mumkinligiga umid uyg'otdi. odamlar va uyg'unlikda yashashni o'rganadilar.

Levin Birinchi jahon urushi boshlanganda Germaniya qurolli kuchlariga qo'shildi. Ammo urush jarohati tufayli u Berlinga qaytib, fan doktori ilmiy darajasini oldi, u erda matematika, fizika va psixologiyani o'rgangan. U 1914 yilda doktorlik dissertatsiyasini himoya qilgan Karl Stumpf bilan doktorlik unvonini oldi.

Keyingi yillarda Levin Wolfgang Kohler boshchiligidagi Geshtalt guruhiga qo'shildi. U, shuningdek, Germaniyadagi Ijtimoiy tadqiqotlar institutining asosan yahudiy marksistlarining nufuzli guruhidan tashkil topgan Frankfurt maktabi bilan aloqada bo'ldi. 1933 yilda Gitler Germaniyada hokimiyatga kelganida, institut a'zolari Angliya va Amerikaga ko'chib ketishdi. Angliyada Levin Londondagi Tavistok klinikasi orqali sezuvchanlik bo'yicha treningni tashkil etishda nufuzli bo'ldi.

Kurt Levin xalqaro shuhrat qozondi va bir necha yil Stenford va Kornelda tashrif buyurib professor bo'lib ishladi. U 1933-yil avgustda Qo'shma Shtatlarga ko'chib bordi va 1940-yilda fuqarolikka aylandi. 1935-1944 yillarda Levin Ayova universitetida ishladi, u erda bolalik sotsializatsiyasini innovatsion tadqiqotlar olib bordi. 1944-yilda

u Massachusetts texnologiya institutiga guruh dinamikasiga bag'ishlangan tadqiqot markaziga rahbarlik qilish uchun bordi va u bu ishni o'limidan keyin ham davom ettirdi.

Levin 1947 yilda Massachusetts shtatining Nyutonvil shahrida yurak xurujidan vafot etdi. U o'z shahriga dafn qilindi. Kurt Levinning qarashlari nemis falsafasida keng tarqalgan ongning faol modeli mahsuli edi. Zigmund Freyd va Levin o'rtasida nemis an'analari doirasida ma'lum o'xshashliklarni ko'rish mumkin. Levinga to'g'ridan - to'g'ri Gestalt harakatining o'ziga xos printsiplari ta'sir ko'rsatdi va uning ishining ko'p qismi mustaqil ravishda amalga oshirilgan bo'lsada, u hozirgi kungacha keng tarqalgan Gestalt tamoyillarini qo'llashga katta hissa qo'shdi.

Levinning ta'kidlashicha, psixologik tavsiflarni guruhlarning o'rtacha ko'rsatkichlari yoki statistik xulosalar bilan cheklash, odamni ko'zdan qochiradi. Levinning so'zlariga ko'ra, hatto odamlarning xulq -atvorining barcha umumiy qonunlari ma'lum bo'lgan taqdirda ham, psixolog har qanday mazmunli bashorat qilish uchun shaxsning atrof -muhit bilan o'zaro ta'sirini qadrlashi kerak edi. Yashash maydoni yoki psixologik maydon Dala nazariyasi tizimlarda faqat ularni tashkil etadigan elementlardan tushuntirib bo'lmaydigan xatti-harakatlar mavjudligini ta'kidlaydi.

Ushbu muallif uchun yashash maydoni yoki psixologik maydon bu dunyoga mos keladi, chunki inson uni hayotining ma'lum bir daqiqasida boshdan kechiradi. Ushbu hayotiy makon psixologik tajribani tashkil etuvchi o'zaro bog'liq bo'lgan omillar majmuidan iborat bo'lib, inson va atrof-muhitning bir qismi uni shaxs o'zi anglaganidek.

Kurt Levin 1946 yilda chop etilgan "Harakatlar tadqiqotlari va ozchilik muammolari" nomli maqolasida "harakat tadqiqotlari" atamasini birinchi bo'lib kiritgan. Ushbu maqolada u harakat tadqiqotini "har xil ijtimoiy harakatlar shakllari va ijtimoiy harakatga olib keladigan tadqiqotlar shartlari va ta'siri bo'yicha qiyosiy tadqiqot" deb ta'riflagan, unda "har biri rejalashtirish doirasidan iborat qadamlar spirali, harakat va harakat natijasi to'g'risida faktlarni aniqlash "

Amaliy tadqiqotlar - bu har bir kishi o'z amaliyoti bo'yicha qila oladigan, "biz" (har qanday jamoa yoki oila yoki norasmiy amaliyot hamjamiyati) o'z amaliyotini yaxshilash uchun qila oladigan yoki katta tashkilotlar yoki muassasalar o'zlari yordam berishlari mumkin bo'lgan tadqiqotlar. yoki professional tadqiqotchilar rahbarligida, ularning strategiyasi, amaliyoti va ular amal qilayotgan muhit haqidagi bilimlarini yaxshilash maqsadida qanday rivojlantirish kerak-harakat fanini qanday o'tkazish kerak? "(Torbert 1991).

Harakat tadqiqotlari nafaqat odamlar va tashkilotlarning tashqi dunyoda o'zini tutishini tasvirlaydigan tadqiqot, balki inson va tashkilotlarga o'z tizimlari haqida fikr yuritishga va o'zgartirishga yordam beradigan o'zgarish mexanizmidir (Reason & Bradbury, 2001). Levinning harakat tadqiqot metodi yordamida ishlab chiqilgan nazariyalar quyidagilarni o'z ichiga oladi.

Kris Argrising "Harakatlar ilmi" (Argyris 1970, 1980)

Jon Xeron (1996) va Piter Rasonning (1995) "Kooperativ surishtiruv"

Paulo Freire (1970) "Birgalikda harakatlarni o'rganish"

Uilyam Torbert (2004) "Rivojlanish harakati so'rovi"

Amaliy tadqiqotlar haqiqatan ham haqiqat va nazariyalarni kashf etish kabi, yanada samarali va adolatli kontekstlarda yaxshiroq hayotni yaratish bilan bog'liq bo'lgani uchun, uning Lotin Amerikasi, Shimoliy Evropa, Hindiston va Avstraliyada rivojlangani ajablanarli emas.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Lewin, K. (1935). Shaxsiyatning dinamik nazariyasi. Nyu-York: McGraw-Hill.
2. Zeigarnik, B. (1967). Tugallangan va tugallanmagan vazifalar to'g'risida. W. D. Ellisda (Ed.), Gestalt psixologiyasining manbai. Nyu-York: Gumanitar nashrlar.
3. Shovxiyev Luqmoniddin Boynazar o'g'li, Murotmusaeov Komiljon Buriboyevich, Yuldashev Sheryigit Ergashovich. "PSCHOLOGY OF MODERN LEADERSHIP AS AN IMPORTANT PHENOMENON OF EFFECTIVE MANAGEMENT" **Intenational Journal of Early Childhood Special Education ISSN:1308-5581** 2022 yil
4. Shovxiyev L.(2021). Ursachen der Entstehung von psychischen Krisen. **"International Simposium of Young Scholars"** Xalqaro Amerika konferensiyasi. (514-516 betlar)
5. Shovxiyev, L., & Sharafitdinov, A. (2022). Psixologiyada tush korish tilsimlari. Zamonaviy Innovatsion Tadqiqotlarning Dolzarb Muammolari Va Rivojlanish Tendensiyalari: Yechimlar Va Istiqbollar, 1(1), 485–488. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/zitdmrt/article/view/5204>
6. Shovxiyev, Luqmoniddin Balibekova, G., (2022). Muloqot insonlarga ta'sir otkazish vositasi sifatida. Zamonaviy Innovatsion Tadqiqotlarning Dolzarb Muammolari Va Rivojlanish Tendensiyalari: Yechimlar Va Istiqbollar, 1(1), 518–520. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/zitdmrt/article/view/5229>
7. Shovxiyev L. & Sharafitdinov, A.,(2022). Hissiy intellekt va uning shakllanishi. Zamonaviy Innovatsion Tadqiqotlarning Dolzarb Muammolari Va Rivojlanish Tendensiyalari: Yechimlar Va Istiqbollar, 1(1), 437–440. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/zitdmrt/article/view/5161>
8. Shovxiyev Luqmoniddin Boynazar o'g'li, B, Usmonqulova.P.Sh Jamiyatda shaxslararo munosabatlar va muloqot psixologiyasi (Ноучный Фокус jurnali. Rossiya hamda O'zbekiston hamkorligidagi ilmiy jurnal) 159-bet.
9. Shovxiyev Luqmoniddin Boynazar o'g'li, Balibekova Gulshoda Saydulla qizi "Idrok shakllanishining yoshga doir xususiyatlari" WORLD OF SCIENCE jurnali. 380-bet.

10. Shovxiev Luqmoniddin Boynazar o'g'li, Muhammadiyev Abdumo'min Abduxoliq o'g'li Karl Gustav Yungning analitik psixologiyasida kollektiv ongsizlik tushunchasi. «ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ» Xalqaro ilmiy jurnal.

11. Shovxiev Luqmoniddin Boynazar o'g'li, Gapparova Zokira “Zoopsixologiya va qiyosiy psixologiyani Rossiyada o'rganilishi” “TADQIQOTLAR” Respublika ilmiy-metodik jurnali.

12. Shovxiev Luqmoniddin Boynazar o'g'li, Ergashov Navruzbek A.ADLERNING INDIVIDUAL PSIXOLOGIYA BO'YICHA ISHLAR “TADQIQOTLAR” Respublika ilmiy-metodik jurnali.

13. Shovxiev Luqmoniddin Boynazar o'g'li, Xolmo'minova Muxlisa Xudayor qizi B.F Skinnerning hayoti va ijodi “TADQIQOTLAR” Respublika ilmiy-metodik jurnali.

14. Shovxiev Luqmoniddin Boynazar o'g'li, Toshbekov Husniddin Orifjon o'g'li, EDVARD TORNDAYKNING TA'LIM TAMOYILLARI, TA'LIM NAZARIYASINING ASOSIY QONUNLARI VA XUSUSIYATLARI «ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ» Xalqaro ilmiy jurnal.

15. Shovxiev Luqmoniddin Boynazar o'g'li, Ernazarov Hamdam Beknazar o'g'li G.YU.AYZENKNING HAYOTI VA IJODI «ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ» Xalqaro ilmiy jurnal.

16. Shovxiev Luqmoniddin Boynazar o'g'li, Ubaydullayeva Yasmina Ulug'bek qizi Irodaviy harakatlarning yosh xususiyatiga bog'liqligi «ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ» Xalqaro ilmiy jurnal.

17. Shovxiev Luqmoniddin Boynazar o'g'li, Qo'chqorova Surayyo “KURT LEVIN HAYOTI VA IJODI” «ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ» Xalqaro ilmiy jurnal.

18. Shovxiev Luqmoniddin Boynazar o'g'li, Soriyeva Gulnoza Shuhrat qizi “Muloqot va shaxslararo munosabatlar” «ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ» Xalqaro ilmiy jurnal.

19. Shovxiev Luqmoniddin Boynazar o'g'li, Soriyeva Gulnoza Shuhrat qizi “PSYCHOLOGY AND PERSONAL DEVELOPMENT” PEDAGOG jurali.

20. Shovxiev Luqmoniddin Boynazar o'g'li, Balibekova Gulshoda Saydulla qizi “Shaxsda xavotirlanishning psixologik sabablari” «ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ» Xalqaro ilmiy jurnal.

21. Shovxiev Luqmoniddin Boynazar o'g'li, Xolova Mohina Hayot qizi, “Ta'lim jarayonida o'quvchilar diqqat barqarorligini o'rganilishda innovatsion usullardan foydalanish” «ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ» Xalqaro ilmiy jurnal.

22. Shovxiyev Luqmoniddin Boynazar o'g'li, Ergashova Dilafruz Ergash qizi, "Ta'lim motivatsiyasi va uni shakllantirish jarayoni" "TADQIQOTLAR" Respublika ilmiy-metodik jurnali.

23. Rashidova G. G. INTERPRETATION AND INTERDEPENDENCE OF THE CONCEPTS OF «COMPETENT» AND «COMPETENCE» //Theoretical & Applied Science. – 2021. – №. 8. – С. 83-89.

24. Rashidova, Gulnoza. "“COMPENTLIK” AND “COMPACTNESS” OF TINCALARING OF TALHS AND JEWELRY." *Mental Enlightenment Scientific-Methodological Journal* 2021.4 (2021): 99-112.

25. Rashidova G. G. Socio Cultural Approach as a Modern Direction of Teacher Training //International Journal of Multicultural and Multireligious Understanding. – 2021. – Т. 8. – №. 8. – С. 169-172.

26. Gulomovna R. G. Modern requirements for the socio-cultural competence of a teacher of history //ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal. – 2021. – Т. 11. – №. 3. – С. 1834-1838.

27. Rahmatullayeva M., Rashidova G., Karakulova U. XXI ASRDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR VA PEDAGOGIK MAHORAT //Журнал Педагогике и психологии в современном образовании. – 2023. – Т. 3. – №. 1.

28. Karakulova U., Rashidova G., Rahmatullayeva M. DEVIANT XULQ-ATVOR RIVOJLANISHIDA OILAVIY MUNOSABATLARNING TA'SIRI //Журнал Педагогике и психологии в современном образовании. – 2023. – Т. 3. – №. 1.

29. Rahmatullayeva M., Umida K., Gulnoza R. BOSHQARUV PSIXOLOGIYASI VA BU BORADAGI ILMIY YONDASHUVLAR //Журнал Педагогике и психологии в современном образовании. – 2023. – Т. 3. – №. 1.